

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN‘ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

**O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi Milliy estrada san‘ati
instituti rektori**

A.Mansurov

2024 -yil “30” *avgust*

Ro‘yxatga olindi: № BD 60211000-1.14

JAZ RITMIKASI VA MUSIQIY ESHTISHNI RIVOJLANTIRSH
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - San‘at va gumanitar fanlar
Ta‘lim sohasi: 210 000 - San‘at
Ta‘lim yo‘nalishi: 60211000– San‘atshunoslik (musiqashunoslik)

Toshkent – 2024

Fan/modul kodi JRMER1511		O'quv yili 2024-2025	Semestr 4-8	ECTS-Kreditlar 11	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2	
1	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Jaz ritmikasi va musiqiy eshtishni rivojlantirish		150	150	300
2	I. Fanning mazmuni “Jaz ritmikasi” fanining ‘asosiy maqsadi – talabalarda jaz musiqasini o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan, klassik akademik musiqaga hos bo‘lmagan ko‘nikmalardan biri –rivojlangan ritm tuyg‘usini shakllantirish, jaz asarlarini ijro etishda uslubiy ko‘rsatkichlarni ritm orqali ifoda eta bilish, murakkab ritmik sur‘atlarni erkin ijro eta bilishdan iboratdir. Fanni o‘zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - jaz ritmikasi qonuniyatlarini anglash, o‘ziga hos ijroshilik hususiyatlarini aniqlay bilish, musiqiy-badiiy ifodaviylilikni ijro orqali namoish qila bilish, mutaxassislik fanlarini o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan o‘quv repertuarini kengaytirishdan iboratdir. Jaz ritmikasi fani amaliy shaklida o‘tkaziladi. Mavzular mazmunida jaz ritmikasi turlari, uslub va yo‘nalishlari tasnifi, nazariy va ijrochilik masalalari kabi mavzular haqida talabalar aniq tasavvurga ega bo‘ladilar. II. Asosiy qism (amaliy mashg‘ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: Kirish Fanning mazmuni. Uning ta’lim tizimidagi o‘rni. Asosiy adabiyotlar ro‘yxati va ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar. 1-mavzu: Musiqiy ritm tushunchasi va unug turlari. Klassik akademik va estrada musiqalarida ritmning farqlanishi. Jaz musiqasida ritmik sur‘atlarning o‘qilishi. Tekis sakkiztaliklar. Tekis o‘n oltitaliklar. 2-mavzu: Tempometr va shakl. Ritmik nisbatlarning ternar tamoyillari. Ritmik sur‘atni taktlarga bo‘lish. Oyoq uchi yoki tovon bilan kuchli hissani belgilash. Ikki hissali olchovda triollarni aniq ijro etish. Chorak notalar asosidagi duollar va kvartollarni aniq ijro etish va ritmik sur‘at tuzish. Treollar va sekstollar asosidagi ritmik sur‘at tuzish va ularni aniq ijro etish. 3-mavzu: Pulslanish, polimetrobit, mikrovaqt ichidagi (joylardagi) og‘ishmalar.				

Tempometr pulsatsiyasi. Grandbit, metrobit. Polimetrobittning intensiv mertik urg'ulari. Takt o'Ichovining metrik urg'ulari. Taktning kuchsiz hissadagi dinamik asoslar. Tobora tezlanish effekti. Murakkab ritmir sur'atlar qorishmalarini aniq ijro etish.

4-mavzu: Jaz urg'si tamoyillari. Sinkopa va punktirlarning ohang tarkibida urg'lanishi.

Doimiy pulslanishni o'zlashtirish. Ritmik dissonansni bartaraf etish. "O'zib boruvchan" sinkopa. "Sayyoh" urg'ular. "Qaynoq" artikulyatsiya. Ritmik sur'atni punktirlash va sinkopalash.

5-mavzu: Jazdagi poliritmiya tamoyillari.

Metr o'Ichovlari bir hil bo'lgan ritmik sur'atlarni asosiy ritmik pulsga sig'dirish. Ritmik texnikalarni turlarini ritmik sur'atlarda amaliy qo'llash.

6-mavzu: Jazdagi polimetriya tamoyillari

Poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bo'lgan asarlarni tahlil qilish. Jazning turli uslublarida ritmik texnikalar turlarini ritmik sur'atlarda improvizatsiya qilish.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriyalardan, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

3

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1. Musiqiy ritm tushunchasi va unug turlari.
2. Klassik akademik va estrada musiqalarida ritmning farqlanishi.
3. Jaz musiqasida ritmik sur'atlarning o'qilishi.
4. Tekis sakkiztaliklar.
5. Tekis o'n oltitaliklar.
6. Tempometr va shakl.

7. Ritmik nisbatlarning ternar tamoyillari.
8. Ritmik sur'atni taktlarga bo'lish.
9. Oyoq uchi yoki tovon bilan kuchli hissani belgilash.
10. Ikki hissali o'lchovda triollarni aniq ijro etish.
11. Chorak notalar asosidagi duollar va kvartollarni aniq ijro etish va ritmik sur'at tuzish.
12. Treollar va sekstollar asosidagi ritmik sur'at tuzish va ularni aniq ijro etish.
13. Pulslanish, polimetrobitt, mikrovaqt ichidagi (joylardagi) og'ishmalar.
14. Tempometr pulsatsiyasi.
15. Grandbit, metrobit. Polimetrobittning intensiv mertik urg'ulari.
16. Takt o'lchovining metrik urg'ulari.
17. Taktning kuchsiz hissadagi dinamik asoslar.
18. Tobora tezlanish effekti.
19. Murakkab ritmik sur'atlar qorishmalarini aniq ijro etish.
20. Jaz urg'usi tamoyillari.
21. Sinkopa va punktirlarning ohang tarkibida urg'lanishi.
22. Doimiy pulslanishni o'zlashtirish.
23. Ritmik dissonansni bartaraf etish.
24. "O'sib boruvchan" sinkopa.
25. "Sayyoh" urg'ular.
26. "Qaynoq" artikulyatsiya.
27. Ritmik sur'atni punktirlash va sinkopalash.
28. Jazdagi poliritmiya tamoyillari.
29. Metr o'lchovlari bir hil bo'lgan ritmik sur'atlarni asosiy ritmik pulsga sig'dirish.
30. Ritmik texnikalarni turlarini ritmik sur'atlarda amaliy qo'llash.
31. Jazdagi polimetriya tamoyillari
32. Poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bo'lgan asarlarni tahlil qilish.
33. Jazning turli uslublarida ritmik texnikalar turlarini ritmik sur'atlarda improvizatsiya qilish.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va uni taqdimoti tashkil qilinadi.

4

V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilishi kerak:

- jaz pulsatsiyasini yahshi his etish;
- polimetrobitt nima ekanligini bilishi;
- grandbit, metrobit, polimetrobittning intensiv mertik urg'ulari *haqida tasavvurga ega bo'lishi va ijroda aniq ko'rsata bilishi*;
- Jaz urg'usi tamoyillarini bilishi;
- jaz ritmik texnikalarni turlarini bilish;
- musiqiy matnni barcha tafsilotlari bilan o'qish va shunga asoslanib musiqaning o'z talqinida yarata *bilishi va ulardan foydalana olishi*;

	– klassik va zamonaviy jaz musiqasining turli ritmik texnikalarini <i>aniqlash, tahlil etish va qiyoslash</i> ; – poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bo'lgan asarlarni tahlil qilish ko'nikmalariga <i>ega bo'lishi kerak</i> .
5	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; • mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash.
6	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, Jaz ritmikasini to'g'ri ijro etish, ritmik va eshitish ko'nikmalarini egallash; o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat Jaz ritmikasi va musiqiy eshtishni rivojlantirish fani savol va vazifalarini topshirish.</p> <p style="text-align: center;">Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.</p> <p>Talabalar bilimni nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 4-8 semestrlarda o'tkaziladi. Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>

60210900 - Bastakorlik san'ati

Fan/modul kodi JRMER1308		O'quv yili 2024-2025	Semestr 2-4	ECTS-Kreditlar 8	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2,2,4	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Jaz ritmikasi va musiqiy eshtishni rivojlantirish	120		120	240

I. Fanning mazmuni

“Jaz ritmikasi” fanining asosiy maqsadi – talabalarda jaz musiqasini o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan, klassik akademik musiqaga hos bo‘lmagan ko‘nikmalardan biri – rivojlangan ritm tuyg‘usini shakllantirish, jaz asarlarini ijro etishda uslubiy ko‘rsatkichlarni ritm orqali ifoda eta bilish, murakkab ritmik sur‘atlarni erkin ijro eta bilishdan iboratdir.

Fanni o‘zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - jaz ritmikasi qonuniyatlarini anglash, o‘ziga hos ijrochilik hususiyatlarini aniqlay bilish, musiqiy-badiiy ifodaviylikni ijro orqali namoish qila bilish, mutaxassislik fanlarini o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan o‘quv repertuarini kengaytirishdan iboratdir. Jaz ritmikasi fani amaliy shaklida o‘tkaziladi. Mavzular mazmunida jaz ritmikasi turlari, uslub va yo‘nalishlari tasnifi, nazariy va ijrochilik masalalari kabi mavzular haqida talabalar aniq tasavvurga ega bo‘ladilar.

II. Asosiy qism (amaliy mashg‘ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

Kirish

Fanning mazmuni. Uning ta‘lim tizimidagi o‘rni. Asosiy adabiyotlar ro‘yhati va ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

1-mavzu: Musiqiy ritm tushunchasi va unug turlari.

Klassik akademik va estrada musiqalarida ritmning farqlanishi. Jaz musiqasida ritmik sur‘atlarning o‘qilishi. Tekis sakkiztaliklar. Tekis o‘n oltitaliklar.

2-mavzu: Tempometr va shakl. Ritmik nisbatlarning ternar tamoyillari.

Ritmik sur‘atni taktlarga bo‘lish. Oyoq uchi yoki tovon bilan kuchli hissani belgilash. Ikki hissali o‘lchovda triollarni aniq ijro etish. Chorak notalar asosidagi duollar va kvartollarni aniq ijro etish va ritmik sur‘at tuzish. Treollar va sektollar asosidagi ritmik sur‘at tuzish va ularni aniq ijro etish.

3-mavzu: Pulslanish, polimetrobitt, mikrovaqt ichidagi (joylardagi) og‘ishmalar.

Tempometr pulsatsiyasi. Grandbit, metrobit. Polimetrobittning intensiv mertik urg‘ulari. Takt o‘lchovining metrik urg‘ulari. Taktning kuchsiz hissadagi dinamik asoslar. Tobora tezlanish effekti. Murakkab ritmik sur‘atlar qorishmalarini aniq ijro etish.

4-mavzu: Jaz urg‘si tamoyillari. Sinkopa va punktirlarning ohang tarkibida urg‘lanishi.

Doimiy pulslanishni o‘zlashtirish. Ritmik dissonansni bartaraf etish. “O‘zib boruvchan” sinkopa. “Sayyoh” urg‘ular. “Qaynoq” artikulyatsiya. Ritmik sur‘atni punktirlash va sinkopalash.

5-mavzu: Jazdagi poliritmiya tamoillari.

Metr o'lchovlari bir xil bo'lgan ritmik sur'atlarni asosiy ritmik pulsga sig'dirish. Ritmik texnikalarni turlarini ritmik sur'atlarda amaliy qo'llash.

6-mavzu: Jazdagi polimetriya tamoillari

Poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bolgan asarlarni tahlil qilish. Jazning turli uslublarida ritmik texnikalar turlarini ritmik sur'atlarda improvizatsiya qilish.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabani ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriyalardan, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarining tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

3 IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar**Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**

34. Musiqiy ritm tushunchasi va unug turlari.
35. Klassik akademik va estrada musiqalarida ritmning farqlanishi.
36. Jaz musiqasida ritmik sur'atlarning o'qilishi.
37. Tekis sakkiztaliklar.
38. Tekis o'n oltitaliklar.
39. Tempometr va shakl.
40. Ritmik nisbatlarning ternar tamoyillari.
41. Ritmik sur'atni taktlarga bo'lish.
42. Oyoq uchi yoki tovon bilan kuchli hissani belgilash.
43. Ikki hissali o'lchovda triollarni aniq ijro etish.
44. Chorak notalar asosidagi duollar va kvartollarni aniq ijro etish va ritmik sur'at tuzish.
45. Treollar va sektollar asosidagi ritmik sur'at tuzish va ularni aniq ijro etish.
46. Pulslanish, polimetrobitt, mikrovaqt ichidagi (joylardagi) og'ishmalar.
47. Tempometr pulsatsiyasi.
48. Grandbitt, metrobitt. Polimetrobittning intensiv mertik urg'uluri.

	<p>49. Takt o'lchovining metrik urg'ulari.</p> <p>50. Taktning kuchsiz hissadagi dinamik asoslar.</p> <p>51. Tobora tezlanish effekti.</p> <p>52. Murakkab ritmir sur'atlar qorishmalarini aniq ijro etish.</p> <p>53. Jaz urg'si tamoyillari.</p> <p>54. Sinkopa va punktirlarning ohang tarkibida urg'lanishi.</p> <p>55. Doimiy pulslanishni o'zlashtirish.</p> <p>56. Ritmik dissonansni bartaraf etish.</p> <p>57. "O'sib boruvchan" sinkopa.</p> <p>58. "Sayyoh" urg'ular.</p> <p>59. "Qaynoq" artikulyatsiya.</p> <p>60. Ritmik sur'atni punktirlash va sinkoplash.</p> <p>61. Jazdagi poliritmiya tamoiillari.</p> <p>62. Metr o'lchovlari bir hil bo'lgan ritmik sur'atlarni asosiy ritmik pulsga sig'dirish.</p> <p>63. Ritmik texnikalarni turlarini ritmik sur'atlarda amaliy qo'llash.</p> <p>64. Jazdagi polimetriya tamoyillari</p> <p>65. Poliritmiya va polimetriya korsatkichlari mavjud bolgan asarlarni taxlil qilish.</p> <p>66. Jazning turli uslublarida ritmik texnikalar turlarini ritmik sur'atlarda improvizatsiya qilish.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va uni taqdimoti tashkil qilinadi.</p>
4	<p>V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>–jaz pulsatsiyasini yahshi his etish;</p> <p>–polimetrobit nima ekanligini bilishi;</p> <p>–grandbit, metrobit, polimetrobitning intensiv mertik urg'ulari <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi va ijroda aniq ko'rsata bilishi</i>;</p> <p>–Jaz urg'usi tamoyillarini bilishi;</p> <p>–jaz ritmik texnikalarni turlarini bilish;</p> <p>–musiqiy matnni barcha tafsilotlari bilan o'qish va shunga asoslanib musiqaning o'z talqinida yarata <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>;</p> <p>–klassik va zamonaviy jaz musiqasining turli ritmik texnikalarini <i>aniqlash, tahlil etish va qiyoslash</i>;</p> <p>–poliritmiya va polimetriya korsatkichlari mavjud bolgan asarlarni tahlil qilish ko'nikmalariga <i>ega bo'lishi kerak</i>.</p>
5	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> •interfaol keys-stadilar; •mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar;

	<ul style="list-style-type: none"> •guruhlarda ishlash; •taqdimotlarni qilish; •individual loyihalar; •jamo bo'lib ishlash.
6	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, Jaz ritmikasinı to'g'ri ijro etish, ritmik va eshitish ko'nikmalarini egallash; o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat Jaz ritmikasi va musiqiy eshtishni rivojlantirish fani savol va vazifalarini topshirish.</p> <p>Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar .</p> <p>Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 2,3,4- semestrlarda o'tkaziladi.</p> <p>Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>

60211300 - *Dirijorlik: estrada orkestri dirijorligi*

Fan/modul kodi JRMER1205		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1-2	ECTS-Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Jaz ritmikasi va musiqiy eshtishni rivojlantirish	60		90	150
2	I. Fanning mazmuni “Jaz ritmikasi” fanining asosiy maqsadi – talabalarda jaz musiqasini o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan, klassik akademik musiqaga hos bo‘lmagan ko‘nikmalardan biri – rivojlangan ritm tuyg‘usini shakllantirish, jaz asarlarini ijro etishda uslubiy ko‘rsatkichlarni ritm orqali ifoda eta bilish, murakkab ritmik sur‘atlarni erkin ijro eta bilishdan iboratdir. Fanni o‘zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - jaz ritmikasi qonuniyatlarini anglash, o‘ziga hos ijroshilik xususiyatlarini aniqlay bilish, musiqiy-badiiy ifodaviylikni ijro orqali namoish qila bilish, mutaxassislik fanlarini o‘zlashtirishda				

zarur bo'lgan o'quv repertuarini kengaytirishdan iboratdir. Jaz ritmikasi fani amaliy shaklida o'tkaziladi. Mavzular mazmunida jaz ritmikasi turlari, uslub va yo'nalishlari tasnifi, nazariy va ijrochilik masalalari kabi mavzular haqida talabalar aniq tasavvurga ega bo'ladilar.

II. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlari) **Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**

Kirish

Fanning mazmuni. Uning ta'lim tizimidagi o'rni. Asosiy adabiyotlar ro'yhati va ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

1-mavzu: Musiqiy ritm tushunchasi va unug turlari.

Klassik akademik va estrada musiqalarida ritmning farqlanishi. Jaz musiqasida ritmik sur'atlarning o'qilishi. Tekis sakkiztaliklar. Tekis o'n oltitaliklar.

2-mavzu: Tempometr va shakl. Ritmik nisbatlarning ternar tamoyillari.

Ritmik sur'atni taktlarga bo'lish. Oyoq uchi yoki tovon bilan kuchli hissani belgilash. Ikki hissali olchovda triollarni aniq ijro etish. Chorak notalar asosidagi duollar va kvartollarni aniq ijro etish va ritmik sur'at tuzish. Treollar va sekstollar asosidagi ritmik sur'at tuzish va ularni aniq ijro etish.

3-mavzu: Pulslanish, polimetrobitt, mikrovaqt ichidagi (joylardagi) og'ishmalar.

Tempometr pulsatsiyasi. Grandbitt, metrobitt. Polimetrobittning intensiv mertik urg'ulari. Takt o'lchovining metrik urg'ulari. Taktning kuchsiz hissadagi dinamik asoslar. Tobora tezlanish effekti. Murakkab ritmik sur'atlar qorishmalarini aniq ijro etish.

4-mavzu: Jaz urg'si tamoyillari. Sinkopa va punktirlarning ohang tarkibida urg'ulanishi.

Doimiy pulslanishni o'zlashtirish. Ritmik dissonansni bartaraf etish. "O'sib boruvchan" sinkopa. "Sayyoh" urg'ular. "Qaynoq" artikulyatsiya. Ritmik sur'atni punktirlash va sinkopalash.

5-mavzu: Jazdagi poliritmiya tamoyillari.

Metr o'lchovlari bir hil bo'lgan ritmik sur'atlarni asosiy ritmik pulsga sig'dirish. Ritmik texnikalarni turlarini ritmik sur'atlarda amaliy qo'llash.

6-mavzu: Jazdagi polimetriya tamoyillari

Poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bo'lgan asarlarni tahlil qilish. Jazning turli uslublarida ritmik texnikalar turlarini ritmik sur'atlarda improvizatsiya qilish.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

	<ul style="list-style-type: none"> - darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish; - yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish; - talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish; - faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, kollokviumlar va b.). <p>Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriyalardan, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarining tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.</p>
3	<p style="text-align: center;">IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>67. Musiqiy ritm tushunchasi va unug turlari.</p> <p>68. Klassik akademik va estrada musiqalarida ritmning farqlanishi.</p> <p>69. Jaz musiqasida ritmik sur'atlarning o'qilishi.</p> <p>70. Tekis sakkiztaliklar.</p> <p>71. Tekis o'n oltitaliklar.</p> <p>72. Tempometr va shakl.</p> <p>73. Ritmik nisbatlarning ternar tamoyillari.</p> <p>74. Ritmik sur'atni taktlarga bo'lish.</p> <p>75. Oyoq uchi yoki tovon bilan kuchli hissani belgilash.</p> <p>76. Ikki hissali o'lchovda triollarni aniq ijro etish.</p> <p>77. Chorak notalar asosidagi duollar va kvartollarni aniq ijro etish va ritmik sur'at tuzish.</p> <p>78. Treollar va sekestollar asosidagi ritmik sur'at tuzish va ularni aniq ijro etish.</p> <p>79. Pulslanish, polimetrobitt, mikrovaqt ichidagi (joylardagi) og'ishmalar.</p> <p>80. Tempometr pulsatsiyasi.</p> <p>81. Grandbitt, metrobitt. Polimetrobittning intensiv metrik urg'ulari.</p> <p>82. Takt o'lchovining metrik urg'ulari.</p> <p>83. Taktning kuchsiz hissadagi dinamik asoslar.</p> <p>84. Tobora tezlanish effekti.</p> <p>85. Murakkab ritmik sur'atlar qorishmalarini aniq ijro etish.</p> <p>86. Jaz urg'usi tamoyillari.</p> <p>87. Sinkopa va punktirlarning ohang tarkibida urg'ulanishi.</p> <p>88. Doimiy pulslanishni o'zlashtirish.</p> <p>89. Ritmik dissonansni bartaraf etish.</p> <p>90. "O'sib boruvchan" sinkopa.</p> <p>91. "Sayyoh" urg'ular.</p>

	<p>92. "Qaynoq" artikulyatsiya.</p> <p>93. Ritmik sur'atni punktirlash va sinkoplash.</p> <p>94. Jazdagi poliritmiya tamoyillari.</p> <p>95. Metr o'lchovlari bir hil bo'lgan ritmik sur'atlarni asosiy ritmik pulsga sig'dirish.</p> <p>96. Ritmik texnikalarni turlarini ritmik sur'atlarda amaliy qo'llash.</p> <p>97. Jazdagi polimetriya tamoyillari</p> <p>98. Poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bo'lgan asarlarni tahlil qilish.</p> <p>99. Jazning turli uslublarida ritmik texnikalar turlarini ritmik sur'atlarda improvizatsiya qilish.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va uni taqdimoti tashkil qilinadi.</p>
4	<p>V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jaz pulsatsiyasini yahshi his etish; – polimetrobni nima ekanligini bilishi; – grandbit, metrobit, polimetrobning intensiv mertik urg'ulari <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi va ijroda aniq ko'rsata bilishi</i>; – Jaz urg'usi tamoyillarini bilishi; – jaz ritmik texnikalarni turlarini bilish; – musiqiy matnni barcha tafsilotlari bilan o'qish va shunga asoslanib musiqaning o'z talqida yarata <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; – klassik va zamonaviy jaz musiqasining turli ritmik texnikalarini <i>aniqlash, tahlil etish va qiyoslash</i>; – poliritmiya va polimetriya ko'rsatkichlari mavjud bo'lgan asarlarni tahlil qilish ko'nikmalariga <i>ega bo'lishi kerak</i>.
5	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; • mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash.
6	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, Jaz ritmikasini to'g'ri ijro etish, ritmik va eshitish ko'nikmalarini egallash; o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat Jaz ritmikasi va musiqiy eshtishni rivojlantirish fani savol va vazifalarini topshirish.</p> <p>Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.</p> <p>Talabalar bilimni nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 1, 2 semestrlarda o'tkaziladi.</p> <p>Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki</p>

	<p>uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>
7	<p>Fan dasturi Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisilari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashi</p> <p>2024- yil 30 avgustdagi 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan</p>
8	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>Amanova N.A. – O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti "Musiqiy nazariy va tarixiy fanlar" kafedrası dotsenti, san'atshunoslik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).</p>
9	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Amanullayeva D. – O'zR san'at arbobi, O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti "Estrada xonandaligi" kafedrası mudiri, professor</p> <p>Abdullayev R. – O'zR san'at arbobi, O'zbekiston kompozitorlari va bastakorlari uyushmasi raisi, professor</p>